

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Occurritur argumentis cujusdam Recentioris,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

nem, seu prædeterminationem voluntatis divinæ.

199. Objicies tertio: D. Chrysoſtomus homil. 31. & 65, in Mattheum, agens de vocatione D. Pauli & D. Matthæi, ait: *Deum tunc eos vocasse, quando noverat consensuros.* Item D. Augustinus libro 1. ad Simplic. quæst. 2. dicit, *Deum sic vocare eum cujus miseretur, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.* Et libro de sex quæstionibus Paganorum, quæst. 2. contra Porphyrium, dicit, *Deum tunc voluisse hominibus apparere, quando & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri.* Ergo SS. Patres admittunt in Deo aliquam præscientiam futurorum, independentem à decreto, ac proinde scientiam mediam.

200. Ad locum Chrysoſtomi respondet Cardinalis Toletus Annotat. 54. in caput 5. Luca, quod quando Chrysoſtomus dixit, Deum tunc vocasse Apostolos, quando præcivit obtemperaturos, intelligendus est, Deum eos vocasse, quando præcivit se operaturum in illis ut obtemperarent. *Nisi sic intelligas doctrinam Chrysoſtomi (inquit) illi non confentio, sed contrariam omnino veram existimo.* Nec mirum: est enim solutio, & doctrina quam tradit Augustinus cap. 18. de dono persever. ubi hanc statuit regulam: *Quando apud aliquos verbi Dei tractatores, reperitur nomen præscientiæ, & agitur de vocatione electorum, nomine præscientiæ, intelligi debet prædeterminatio: id est præscientia, in decreto & prædeterminatione fundata.* Unde quando ipse Augustinus dicit, *Deum sic vocare homines, quomodo scit eis congruere &c.* Hoc ita intelligendum est, juxta regulam quam ipsemet tradit: Deum sic eos vocare, quomodo prædestinat eis congruere, ut vocantem non respuant.

201. Ad aliud testimonium ex libro de sex quæstionibus Paganorum desumptum, constat ex supra dictis, illud à Semipelagianis fuisse olim allegatum, ad probandum dari in Deo præscientiam conditionatorum, à decreto independentem; & ab ipso Augustino expositum, libro de prædest. Sancto. cap. 10. ubi dicit, se id quod in prædicto opusculo asseruerat, intellexisse sine præjudicio latentis consilij Dei, & sine exclusione decreti, quod Deus prædestinaverat, Gentiles, visis Christi miraculis, credituros.

202. Objicies quartò: D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 3. ad 4. dicit, quod *prædeterminatio supponit præscientiam futurorum*: At non in statu absoluto, aliàs prædeterminatio in nobis haberet causam meritoriam: Ergo in statu conditionato, & consequenter futura conditionata cognoscuntur à Deo, ante decretum liberum suæ voluntatis, per scientiam mediam. Et in 1. dist. 46. qu. 1. art. 1. ait, quod *voluntas Dei præsupponit præscientiam operum*: Ergo &c.

203. Respondeo in primo testimonio sermonem esse de absolute futuris, ut constat ex intento argumenti: nam intendit prædeterminationem Christi fuisse post prævisionem peccati Adami, illamque supposuisse: prævisio autem peccati, quam supponit prædeterminatio Christi, non est conditionata, sed absoluta, ut clarum est in via S. Thomæ. Nec ex hoc sequitur, dari in nobis causam meritoriam prædeterminationis: quia, ut acutè notat Caietanus, futura quæ prædeterminatio non supponit, sunt illa quæ per prædeterminationem non constituuntur, id est quæ in suo esse à prædeterminatione non dependent, nec elicitive, nec imperative: omne autem meritum in prædestinatis, est effectus prædeterminationis, ideoque non supponitur prævisum

Tom. I.

A ad illà, nec datur causa prædeterminationis in nobis.

In secundo testimonio loquitur D. Thomas de reprobatione positiva, sive de voluntate consequente, quam Deus habet infligendi reprobis pœnam æternam: quæ voluntas præsupponit præscientiam malorum operum, & ab ea dependet in genere causæ materialis, & demeritoria, ut ibidem docet S. Doctor, his verbis: *Voluntas consequens præsupponit præscientiam operum, non tantumquam causam voluntatis, sed sicut rationem voliti.* Verùm hæc præscientia non est conditionata, sed absoluta; nec independentis à decreto, eoque anterior, sed fundata in decreto positive concurrenti ad entitatem actus mali, & permitendi ipsam inialitiam, & deformitatem, ut supra fusè declaravimus.

Disp. 4.
art. 6.

§. IV.

Occurritur argumentis cujusdam Recentioris.

PRO scientia media pugnat Petrus à Sancto Joseph disp. 2. suæ defensionis S. Thomæ, sect. 10. ubi sic argumentatur. Deus certissime cognoscit Petrum v. g. convertendum: Sed id non potest certò cognoscere in decreto absoluto, & prædeterminante ipsum actum conversionis Petri: Igitur per scientiam aliquam mediam. Major est certissima, Minorem autem probat primò, quia sæpe docet S. Thomas, effectum contingentem & liberum, in suis causis non posse certò cognosci, ab intellectu etiam divino. Secundò, quia ejusmodi decretum prædeterminans eriperet libertatem Petro: esset enim antecedens respectu conversionis Petri, & illo posito, fieri non posset, quin Petrus convertatur. Tertio, quia in decreto illo prædeterminante conversionem Petri, Deus ei preparat media ineluctabilia, & quæ singula effectum sunt habitura: hoc autem repugnat S. Thomæ quæst. 6. de verit. art. 3. ubi docet, Deum ad salutem prædestinati præparare media, ex se quidem defectibilia, quorum tamen aliqua, aliis deficientibus, effectum sint habitura: ex quo infert in sententia D. Thomæ admittendam esse scientiam mediam, quæ Deus certò cognoscit, quænam ex mediis illis præparatis, effectum habitura sint, & dirigatur ad ea tribuenda, cum opus fuerit.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem, concedo S. Thomam verè quidem & rectè negare effectus liberos & contingentes, non posse certò cognosci in causis secundis nudè sumptis, & antecedenter ad divinum decretum consideratis; cum sub ea ratione indeterminatæ sint ad agendum, & indifferentes ad utrumlibet: nego tamen inde sequi, S. Doctorem velle eos cognosci à Deo, ante decretum, per scientiam mediam; sed in ipso decreto, sive potiùs in sua essentia, ut determinata per illud, & in presentia suæ æternitatis. In hoc enim duplici medio, docet D. Thomas, omnia futura contingentia, certò à Deo cognosci, ut supra ostensum est.

Disp. 4.
art. 5. &
7.

Ad secundam probationem, negandum est decretum illud quod Thomistæ appellant prædeterminans, eripere libertatem, nam potiùs est prima causa, primaque veluti radix totius libertatis actualis; cum ab illo tanquam à prima causa, primoque principio, procedat libera determinatio nostræ voluntatis, in qua ipsa libertas actualis consistit.

Neque valet si dicas, causam liberam debere seipsam determinare, ac proinde causare suam determinationem, non verò à Deo determinari. Nam

207.

208.

Sf ij

licet causa libera debeat seipsam determinare, non tamen per se primo, & independenter ab alio, prius naturam determinante: cum enim liberè se determinare, sit proprium agentis liberi, eo modo causa libera debet se determinare, quo libera est: id est si sit primum liberum, ut Deus, debet seipsum per se primo determinare, & independenter ab alio prædeterminante: si autem sit tantum secundum liberum, ut est voluntas creata, debet tantum secundario se determinare, & dependenter à motione, & applicatione primi liberi, & primi determinantis. Ita expressè docet S. Thomas 1. parte quæst. 19. art. 3. ad 5. his verbis. *Causa que est ex se contingens, oportet quòd determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: voluntas autem divina, que ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum, ad quod habet habitudinem non necessariam.* Et 3. contra Gentes cap. 2. *A contingenti ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quo determinetur ad unum.* Et quæst. 3. de malo art. 2. ad 4. *Manifestum est, quòd cum aliquid movet alterum, non ex hoc ipso quòd est movens, ponitur quòd sit primum movens: unde non excluditur quin ab altero moveatur, & ab altero habeat similiter hoc ipsum quòd movet. Similiter cum aliquid movet seipsum, non excluditur quin ab alio moveatur, à quo habet hoc ipsum quòd seipsum movet; & sic non repugnat libertati, quòd Deus est causa actus liberi arbitrii.* Quibus verbis clarissimè docet, nullam in hoc esse repugnantiam, quòd causa libera seipsam moveat & determinet ad agendum, & tamen ab alia, cui essentialiter in agendo & volendo subordinatur, prius naturam moveatur & determinetur. Unde 1. part. qu. 105. art. 4. ad 2. sic ait: *Moveri voluntarie, est moveri ex se, id est à principio intrinseco: sed illud principium intrinsecum potest esse ab alio principio extrinseco; & sic moveri ex se, non repugnat ei quòd est moveri ab alio.* Ex quibus constat, quàm longissimè distet ille Author à mente, & doctrina D. Thomæ, cujus tamen se patronum ac defensores fingit.

209. Ad illud verò quod addit, nempe decretum prædeterminans, esse antecedens respectu conversionis Petri futuræ, ac proinde tollere ejus libertatem. Distinguendum est Antecedens: prioritate à quo, seu causalitatis, concedo: prioritate in quo, sive durationis, nego. Nego etiam ex tali prioritate, & suppositione antecedenti, sequi destructionem libertatis. Primo, quia falsum est quòd omnis suppositio antecedens tollat libertatem: indifferentia enim objectiva iudicij, est aliqua suppositio antecedens liberam electionem voluntatis, & tamen eam non tollit, sed potius causat. Item, cum in sententia Adversariorum, scientia simplicis intelligentiæ, adjuncta voluntate divinâ, sit causa futuritionis rerum, est aliqua suppositio illam antecedens (nam omnis causa est prior, saltem naturam, suo effectu) & tamen juxta ipsos non derogat libertati, & contingentiæ rerum. Secundo, quia licet daretur, quòd suppositio antecedens, quæ non oritur à primo principio, & prima radice libertatis, eam tolleret; secus tamen est de illa, quæ à prima libertatis radice procedit, qualis est suppositio decreti prædeterminantis, quod oritur ab efficacia infinita divinæ voluntatis, quam D. Thomas, variis in locis, docet esse primam radicem totius libertatis, & contingentiæ in rebus creatis. Tercio, quia licet decretum prædeterminans, & motio vel gratia efficax ex illo proveniens, non sit

A formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis; æquivalenter tamen ad illos consequitur, quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & à quo causatur, & derivatur nostra libertas, scilicet ad efficaciam infinitam voluntatis divinæ. De quo fusè in Tractatu de prædestinatione.

Ad aliud quod idem Author ibidem subjungit, nempe quòd posito tali decreto, fieri non potest quin Petrus convertatur, distinguendum est, fieri non potest, potentia consequenti, concedo: potentia antecedenti, nego. Sive ut alij dicunt: in sensu composito, concedo: in sensu diviso, nego. Consulendus est D. Thomas 1. parte quæst. 23. art. 3. ad 3. & art. 6. ad 2. & ad 1. ubi docet, quomodo prædestinatum salvari, & reprobum non salvari, necesse sit, salvà utriusque libertate; & quomodo Deus, in sensu composito, non possit non prædestinare quem prædestinavit. Legendus est etiam quæst. 6. de verit. art. 4. ad 8. ubi sic habet: *Dicitur communiter, quòd hac propositio, Deus potest non prædestinare prædestinare, in sensu composito est falsa, in diviso vera; & ideo omnes locutiones illæ, que sensum compositum implicant, sunt falsæ simpliciter.* Favet etiam Aristoteles 1. de celo textu 119. *Sedendi, inquit, & standi simul quis habet potentiam: quia quando habet illam, & alteram; sed non sic, ut simul sedeat & stet, sed alio tempore.* Dicimus ergo quòd prædeterminatus ad amorem v. g. etiam prout stat sub illa motione & prædeterminatione, habet potentiam ad non amandum; non tamen ut simul amet, & non amet; sive ut conjungat negationem amoris cum tali prædeterminatione: quia cum illa sit prior amore, prioritate solum à quo, seu naturæ; & simul cum illo in eodem instanti temporis, imò & in eodem signo rationis in quo: si prædeterminatio ad amorem, componeretur & conjungeretur in voluntate, cum odio vel negatione amoris, forma & ejus negatio, vel privatio, simul essent in eodem subiecto, quod implicat contradictionem. Sed de his fusè loco citato.

Ad tertiam probationem ejusdem Minoris principalis, neganda est sequela: scilicet quòd si Deus videret Petrum convertendum, in decreto prædeterminante ejus conversionem, præpararet ad eam media Petro ineluctabilia: his enim omnibus mediis quæ Deus præparat, Petrus potest non uti, illisque resistere, seu dissentire: quamvis de facto illis non resistat, nec dissentiat; ideoque omnia eluctabilia quidem sunt, non tamen omnia eluctanda. Aliud autem est esse ineluctabile, aliud non eluctandum; illud enim dicit necessitatem, & impossibilitatem eluctationis, sive resistentiæ: hoc verò solum importat efficaciam, & infallibilitatem divinæ motionis, in ordine ad effectum quem Deus efficaciter intendit. Quare ille Author, alijque Recentiores, terminis abutuntur, & in verbis ludunt, ac Lectoribus illudunt, dum malè confundunt ineluctabile, cum non eluctando; irresistibile, cum eo cui non resistitur; & illud quod movet efficaciter, cum eo quod movet necessario.

Longè meliùs, rectiusque S. Thomas hæc inter se distinguit 1. 2. q. 112. art. 3. in corp. ubi dicit, *preparationem ad gratiam, secundum quod est à Deo movente, habere necessitatem ad id ad quod ordinatur à Deo, non quidem coactionis, sed infallibilitatis, quia intentio Dei descere non potest. Unde si ex intentione Dei moventis est, quod ho-*

Disp. 6.
art. 7.
210.

211.

212.

mo cuius cor movet, gratiam consequatur, infallibiliter eam consequitur. Et quæst. 6. de malo art. 1. ad 3. Deus, inquit, movet voluntatem immutabiliter, propter efficaciam voluntatis moventis, quæ deficere non potest; sed propter naturam voluntatis motæ quæ indifferenter se habet ad diversa, non inducitur necessitas, sed manet libertas. Unde cum idem S. Doctor quæst. 6. de veritate art. 3. docet, Deum ad salutem prædestinati præparare media, ex se quidem defectibilia, quorum tamen aliqua, aliis deficientibus, effectum sint habitura; loquitur de mediis, & auxiliis extrinsecis; vel de intrinsecis, objectivè solum ac moraliter excitantibus; quæ cum non sint semper conjuncta cum auxiliis intrinsecis, & ex se efficacibus, non semper, nec infallibiliter operantur suum effectum, sed aliqua tantum, aliis deficientibus: ea scilicet, quæ cum gratia efficaci, & interiorius movente, & applicante voluntatem ad consensum, conjuncta sunt.

213.

Quod autem hic sit verus & germanus sensus D. Thomæ, constat primò ex eo quod recensendo illa media & adminicula quæ Deus præparat prædestinato, & quorum aliqua, aliis deficientibus, effectum sunt habitura, dicit, illa esse exhortationes, & suffragia orationum: hæc enim esse auxilia purè extrinseca, quis non videat? Constat secundo, ex eo quod ibidem in responsione ad 3. dicit, quod Deus in voluntate agit, non per modum necessitatis, quia voluntatem non cogit, sed movet eam non auferendo ei modum suum; qui in libertate ad utrumlibet consistit; & ideo quamvis divina voluntati nihil resistat, tamen voluntas, & qualibet alia res, exequitur divinam voluntatem, secundum modum suum, quia & ipsum modum divina voluntas rebus dedit, ut sic ejus voluntas impleretur; & ideo quidam expleant divinam voluntatem necessariò, quidam contingenter, quamvis illud quod Deus vult, semper fiat. Ex quibus verbis aperte colligitur, D. Thomam, præter gratias extrinsecas, & moraliter tantum excitantes, admittere gratiam aliquam internam, de se efficacem, quæ determinet voluntatem ad operandum, & infallibiliter simul & liberè eam moveat, & applicet ad consensum. Alioquin falsum esset illud quod ibidem docet, nihil resistere divinae voluntati, & motioni; & quod licet quadam expleant divinam voluntatem necessariò, quadam contingenter; illud tamen quod Deus vult, semper fit. Item falsum esset quod dicit quodlibeto 12. art. 3. nempe prædestinationem habere certitudinem ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinae, cui non potest resisti; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem. Auxiliis enim purè extrinsecis, vel intrinsecis, moraliter tantum excitantibus, possumus resistere, etiam in sensu composito, & potentia consequenti; illaque, cum non semper, nec infallibiliter inferant suum effectum, certissimo modo non ducunt ad finem; nec possunt numerari inter illa media, quibus Augustinus dicit, quod quicumque liberantur, certissimè liberantur. Quare ex præfato S. Doctoris testimonio, malè infert Petrus à S. Joseph, alique Recentiores, illum negare gratiam prædeterminantem, & de se efficacem, & admittere scientiam mediam, quæ Deus certò cognoscat, quamnam ex illis mediis quæ præparat prædestinatis, effectum sint habitura: cum potius ibidem in responsione ad 4. aperte talem scientiam mediam rejiciat, & gratiam prædeterminantem astruat.

Tom. I.

A Cum enim sibi objecisset contra certitudinem prædestinationis, de qua ibidem agit: prædestinationem esse debere cum suppositione causæ secundæ, creatæ scilicet voluntatis, ac proinde non posse habere certitudinem absolutam, sed tantum conditionalem; ex hypothesi scilicet quod voluntas humana consentiat, & se ad gratiam præparet: sicut certitudo hujus propositionis, Sol causabit fructum in planta, est tantum conditionalis, & ex suppositione quod arbor concurrat, & cooperetur Soli ad fructificandum. Ita responderet: Ad quartum dicendum, quod causa secunda, quam oportet supponere ad inducendum prædestinationis effectum, etiam ordini prædestinationis subjacet: non autem est ita in virtutibus inferioribus, respectu alicujus superioris virtutis agentis; & ideo ordo prædestinationis, quamvis sit cum suppositione voluntatis humane, nihilominus tamen absolutam habet certitudinem, et si in exemplo inducto contrarium appareat. Quibus verbis S. Doctor hoc statuit discrimen inter Deum & causas secundas universales, quod Sol v. g. qui producit ficum cum suppositione ficulneæ, & olivam cum suppositione oleæ, non facit, ut illa infallibiliter ei cooperetur, ad producendas olivas aut ficus; eo quod ejus concursus & cooperatio, non sit effectus ipsius Solis, aut aliorum corporum cælestium; ideoque suppositio Solis, neque ficus, neque olivas inferat, nisi conditionatè, & ex suppositione quod olea & ficulnea simul influant, eique cooperentur ad fructificandum: prædestinatio verò est certa, non solum conditionatè, sed etiam absolutè; quia concursus & consensus voluntatis humane, est effectus ipsius gratiæ eam applicantis, & determinantis ad agendum, & subjacet ordini prædestinationis, ut loquitur S. Doctor; ac proinde non solum est à Deo præcitus & prævisus, sed etiam prædefinitus ac prædestinatus; & sic exclusa præscientia media, quæ docet Deum solum præscire, & prævidere futurum consensum voluntatis humane, non autem eum prædefinire, ac prædestinare.

§. V.

Aliud argumentum diluitur.

Secundum & præcipuum scientiæ mediæ fundamentum, deducunt Recentiores, ex eo quod peccata sub conditione futura, certò à Deo cognoscuntur, ut constat de traditione Davidis à Ceilitis, si mansisset in Ceila, 1. Regum 23. Illa autem non possunt certò præcisci in decreto prædeterminante: Ergo antecedenter ad illud, Deus ea cognoscit per scientiam mediam. Major patet, Minorem autem probant Adversarij; quia si Deus haberet decretum prædeterminans circa peccata, absolutè, vel conditionatè futura, esset illorum causa, & illi attribueretur malitia peccati, quod infinitæ ejus sanctitati & bonitati repugnat.

214.

Communis Thomistarum solutio distinguit in peccato conceptum entitatis, & actualitatis, à conceptu explicito deformitatis (sive hæc in privativo, sive in positivo consistat) & ad primum, concedit decretum positivum in Deo, ad secundum verò, decretum tantum permissivum: atque in his decretis docet cognosci à Deo peccata, ut futura, sive absolutè, sive conditionatè, ut disp. 4. art. 6. fusè declaravimus.

215.

Sed contra hanc solutionem multis calumniis insurgunt Adversarij, objiciuntque primò, quod

216.

S I iij